Rok V^ty Nr. 5. Kraków, dnia 19 Czerwca. Rok 1877.

Wychodzi w Krakowie
co tydzień przez czas pory zdrojowo-kąpielowéj.

Biuro Redakcyi i Administracyi
W KRYNICY
w c. k. Zakładzie Zdrojowym.

Prenumeratę miejscową przyjmuje Administracya „**Czasu**“ w Krakowie, gdzie także dostać można pojedynczych Numerów „**Krynicy.**“

KRYNICA

Tygodnik poświęcony ojczystym Zakładom zdrojowo-kąpielnym.

Redaktor
Dr. MICHAŁ ZIELENIEWSKI
Lekarz Rządowy c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy.

Prenumerata wynosi

w Krakowie na miejscu 1 złr.
w Monarchii austryacko-węgierskiéj z przesyłką pocztową . . . . . 1 złr. 20 c.

Numer pojedynczy . . . — 6 „

Należytość za prenumeratę lub za umieszczenie ogłoszeń odsyłać należy **franco** do **Biura Administracyi.**

TREŚĆ SPRAWOZDANIA

za rok 1876

O C. K. ZAKŁADZIE ZDROJOWYM W KRYNICY

podał

Dr. Zieleniewski.

II.

Część lekarska.

(Ciąg dalszy).

11.

W sprawozdaniach naszych o Krynicy od roku 1857 bez przerwy corocznie drukiem ogłaszanych wielokrotnie już nadmienialiśmy [1]), iż leczenie zdrojowe w Krynicy zastósowane u ciężarnych podczas ich brzemienności, bynajmniej nie jest owemu stanowi fizyologicznemu przeciwne, a samo przez się żadnych złych następstw za sobą nie pociąga, ale owszem jako wzmacniające, z rzetelnym pożytkiem używane być może u niewiast w czasie ich ciąży lub karmienia.

Dwudziestoletnie u zdrojów Krynickich nasze doświadczenie stwierdził i r. 1876; albowiem i w namienionym roku 9 niewiast brzemiennych w różnym okresie ich ciąży (bo od 2 do 8 miesięcy brzemienności), a dwie niewiasty karmiące, całe leczenie zdrojowo-kąpielne w Krynicy podczas świeżo ubiegłego sezonu, nietylko bez najmniejszych złych następstw, ale owszem z rzetelnym pożytkiem odbyły, tak pod względem swego cierpienia, jakoteż ich stanu fizyologicznego, w jakim się wówczas znajdowały.

Powyższe nasze twierdzenie o możności zastósowywania kuracyi zdrojowéj w Krynicy u brzemiennych, znajdujemy świeżo poparte rozprawą, Szanownego Kolegi Dra Blatteisa „*Uwagi nad leczeniem zdrojowo-kąpielném w Krynicy podczas ciąży*“, odczytaną na jedeném z tegorocznych posiedzeń Komisyi Balneologicznéj, niebawem w „*Przeglądzie Lekarskim*“ drukiem ogłosić się mającą.

12.

Dla otrzymania dowodu, jakie choroby zdrojom Krynickim przeważnie przekazywane bywają, zestawiamy z wykazów Szan. Kolegów: Dra Blatteisa, Dra Skórczewskiego, Dra Zdunia i z naszego spisu chorych obok siebie najliczniéj w r. 1876 u gości Krynickich zauważane cierpienia:

Jak z poprzednich ustępów niniejszego sprawozdania wiadomo, między chorymi (1338) tutejszego leczenia zdrojowego w r. 1876 używającymi, okazało:

Niedokrewność ogółem	osób	753.
Długotrwałe nieżyty żołądka i jelit	„	692.
„ zapalenia nieżytowe części rodnych niewieścich . .	„	534.
Krwotoki maciczne	„	182.
Nadczułość lub zadrażnienie nerwowe	„	74.

To liczebne zestawienie chorób nie przypadkowo, ale stale z dawien dawna u zdrojów Krynickich zauważane, daje nieomylny dowód, iż te a nie inne choroby należą do zakresu działalności leczniczéj szczaw Krynickich. Praktyką zatém widzimy tutaj stwierdzoną teoryę; albowiem chemiczny skład szczaw Krynickich właśnie wskazuje jéj użycie wogóle: w niedokrewności i w spowinowaconych z nią wadach krwi — w długotrwałych nieżytach żołądka lub jelit ze wszelkiemi ich odmianami — w cierpieniach narządu płciowego na osłabieniu opartych — a zarazem w chorobach układu nerwowego z osłabieniem połączonych. Te to działy cierpień stanowią zastęp chorób, które racyonalnie, a z nadzieją najpomyślniejszego skutku leczeniu zdrojowemu w Krynicy przekazać możemy. Ścisłe to oznaczenie granic skutecznéj działalności wód Krynickich, nie-

---

[1]) Zobacz:

Dr. Zieleniewski: „Pięć obrazów z dorocznego stanu zdrojowiska w Krynicy od r. 1857 do r. 1861. Kraków 1862.

„ „ Pięć obrazów z dorocznego stanu zdrojowiska w Krynicy od r. 1862 do r. 1866. — Kraków 1867.

„ „ Pięć obrazów z dorocznego ruchu i postępu zdrojowiska w Krynicy od r. 1867 do 1871. Kraków 1872.

„ „ Heilquellen im Krakauer-Regierungs-Bezirke. Vier Badesaisonberichte von Krynica. Krakau 1865

„ „ „Krynica“ czasopismo poświęcone ojczystym Zakładom zdrojwo kąpielnym R. I, II, III, i IV. Kraków, r. 1873. 74. 75. i 76.

zaprzeczoną ma korzyść dla lekarza i dla pacyentów; albowiem obecnie z umiejętnéj teoryi i z niewzruszonego doświadczenia każden niemal lekarz dostatecznie jest już poinformowany, co po Krynicy obiecywać i czego po niéj dla swych pacyentów oczekiwać może.

PRZYCZYNEK
DO
HYDROLOGII KRYNICY

podał

Dr. Zieleniewski.

(Ciąg dalszy).

Drugim źródłem przez rzeczoną Komisyę za ważne i pożyteczne uznaném jest:

II. Zdrój.

Od swego obecnego właściciela zdrojem Tatuły i Sidora przez nas tymczasowo ochrzczony.

W odległości 20 minut pieszéj drogi od Zakładu tutejszego zdrojowego, w kierunku północnym od głównego krynickiego zdroju, na wschód gościńca powiatowego z Słotwiny do Krynicy prowadzącego, na łące bezpośrednio przytykającéj do wschodniego brzegu wznoszącego się tu górzystego pasma przy lasku „*Jastrzębik*“ zwanym, na roli włościańskiéj „Sałakówka“, okazano wspomnionéj Komisyi geologicznéj obok siebie leżące 2 zdroje. Jednemu ze wspomnianych zdrojów pierwotnie za ocembrowanie służył drewniany zbutwiały kadłubek, po którego górnym brzegu przelewała się woda, a niemając żadnego odpływowego kanału, szeroko zalewała płasko rozpostartą tutaj łąkę, przejmując rdzawym osadem z wody zdrojowéj latami powstającym, sąsiedni trawą porosły teren.

Na wewnętrznéj ścianie kadłubka widzieć było gruby osad rdzawéj barwy.

O namienionêm źródle wspominam w powołanéj na wstępie niniejszego „Przyczynku“ mojéj rozprawce (str. 40) w ustępie Nr. 3 oznaczonym.

Komisya geologiczna 1876 r. tutaj funkcyonująca następująco ów zdrój opisuje:

„Etwa 1000 Klafter nördlich von der Hauptquelle, östlich von der nach Slotwiny führenden Bezirksstrasse, beim Walde „Jastrzębik“ auf dem Bauergrunde „Sałakówka“ treten unmittelbar am westlichen Rande des höher aufsteigenden Bergzuges, zwei sehr wasserreiche dem Geschmacke nach der Hauptquelle sehr ähnliche Mineralquellen auf“.

„Der ganze Wiesengrund ist hier mit Sauerwasser buchstäblich getränkt“.

„Auch diese Quellen sind noch stark mit süssem Wasser gemischt, es wird hier die Fassung derselben, und deren Isolirung vom Zuflusse des süssen Wassers keine Schwierigkeiten haben, wie auch thunlich sein, hier die beiden Quellen in eine gemeinsame Fassung zu sammeln.

„Die Abdämmung des kleinen nördlich vorbeifliessenden Baches erscheint hier empfehlenswerth“.

Po odprowadzeniu wody sąsiedniego potoczka, tudzież po wykopaniu odpowiednich rowów dla osuszenia najbliższego terenu owych zdrojów, jakoteż po ostrożnêm a staranném odsłonieniu, aż do dna całego gruntu owego źródliska, podług mojéj dyspozycyi, wspomnione oba zdroje ujęte zostały (w d. 4—13 Września 1876 roku) w jedno wspólne ocembrowanie drewniane, kształtu okrągłego, średnicy w świetle 48 cali mające. Wysokość słupa wody we wspomnione ocembrowanie ujętéj wynosi 10·5 cala. Wielkość strugi odpływowéj mierzy $^1/_2$ cala, a szerokość tejże $2^1/_4$ cala wynosi. Po zupełnêm wyczerpaniu wody z obecnego ocembrowania namienionego źródła, w 1 godzinie i 27 minutach wznosiła się jego woda, aż do otworu odpływowego, a zatem przypływ zdroju jest nader skąpy.

Przymioty fizyczne: woda namienionego zdroju jest czysta, bezbarwna i bezwonna, smak arcysłabo kwaskowaty, zaledwie nieco szczypiący, w szklance ciepłem ręki mocno ogrzanéj bardzo słabo perełkuje, ciepłota wody zdrojowéj + 7° R. przy cieple powietrza atmosfer. + 11 R. i ciśnieniu barometrycznêm 316·5 linij paryskich.

Namieniony zdrój tymczasowo nazwiemy od jego niby właściciela źródłem Fatuty i Sidora.

(Dok. n.)

KRONIKA WIADOMOSCI BIEŻĄCYCH
O ZDROJOWISKACH KRAJOWYCH.

Iwonicz. Tutejszy Zakład zdrojowy wyrabia i rozsyła drogą handlową następujące przetwory balneoterapeutyczne z wód iwonickich otrzymane: sól iwonicka, której używa się na kąpiele, ług iwonicki do zewnętrznego użycia, tudzież muł iwonicki używany do okładów. Sól i ług rozsyłane są w paczkach blaszanych, a muł w paczkach drewnianych. Cena soli iwonickiej (za 5 kilogram.) Złr. 7 ct. 50, ługu (za 5 litrów) Złr. 7 ct. 50, a mułu (za 5 kilogram.) Złr. 2 ct. 50.

* * *

Szczawnica. Zdrojowisko Szczawnicy pozyskało nowy rozbiór chemiczny tutejszych wód lekarskich ze źródeł: Wandy i Szymona, świeżo dokonany przez Prf. Radziszewskiego.

* * *

Iwonicz. Tutejszy Zakład pozyskał ponowny arcydokładny rozbiór chemiczny swych wód i gazów zdroju „Bełkotka“, umiejętnie wykonany przez Prof. Radziszewskiego.

Główny Redaktor *Dr. Michał Zieleniewski.*
Redaktor odpowiedzialny *Józef Łakociński.*

II. LISTA GOŚCI.

przybyłych do c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy

od dnia 5 do 12 Czerwca 1877 r.

30.	Kwaśniowska Julia, kupcowa z córką z Warszawy	osób 2	przybył 5	Czerwca	pod Topolami Nr. 8.
31.	Jaklitsch Natalia, „ z Warszawy	„ 1	„ 5	„	„ „ „ „
32.	Thyder Meche, żona kupca z Bochni	„ 1	„ 6	„	pod Łabędziem.
33.	Kolende Anna, „ „ „	„ 1	„ 6	„	„ „
34.	Lewi Rozalia, „ „ „	„ 1	„ 6	„	„ „
35.	Weisberg Sara, modniarka z Nowego Sącza	„ 1	„ 6	„	pod 3 Koronami.
36.	Koral Reizel, żona kupca z Krakowa	„ 1	„ 6	„	pod Kanarkiem.
37.	Balicer Sara, żona złotnika z Krakowa	„ 1	„ 6	„	„ „
38.	Neumann Chance, obywatelka z Buczacza	„ 1	„ 6	„	„ „
39.	Gross Golde, żona propinatora z Mielca	„ 1	„ 6	„	u M. Luftglasa.
40.	Hosz Teodozya, żona Notaryusza z synem i sługą z Now.-Targu	„ 3	„ 6	„	pod Zamkiem Nr. 27.
41.	Dr. Blatteis Jakób, lekarz z familią i sługami	„ 6	„ 6	„	„ Jeleniem.
42.	Brossig Franciszka, żona burmistrza z Wadowic	„ 1	„ 7	„	„ Zamkiem Nr. 1. 2.
43.	Wszeteczka Anna, żona c. k. inżyniera ze Lwowa	„ 1	„ 7	„	„ „ „ „
44.	Mecnarowska Alojzya, żona adwokata z Wadowic	„ 1	„ 7	„	„ „ „ „
45.	Feld Jonas, czeladnik piekarski, z Sebeszu (Węgry)	„ 1	„ 7	„	u Mar. Luxa.
46.	Świerczyński Władysław, kasyer z Gorlic	„ 1	„ 8	„	w Hotelu Warszawskim.
47.	Gałęzowski Wiktor, rządca z Gorlic	„ 1	„ 8	„	„ „ „
48.	Nowicki Jakób, rachmistrz „	„ 1	„ 8	„	„ „ „
49.	Służba Hotelu Krakowskiego	„ 3	„ 8	„	„ „ Krakowskim.
50.	Morawa Mikołaj, lokaj z żoną z Krakowa	„ 2	„ 8	„	w hotelu pod Warszawą.
51.	Koin Race, wyrobnica z córką z Radomyśla	„ 2	„ 8	„	u Sal. Brauna.
52.	Körbel Markus, kelner z Krakowa	„ 1	„ 6	„	u Schwarza.
53.	Br. Brunicki Emil, właśc. dóbr, były rotmistrz z Huruzka (obw. Przemyśl.) ze służącym	„ 2	„ 6	„	pod Warszawą.
54.	Fauck Jela, żona inżyniera z Grybowa	„ 1	„ 6	„	„ „
55.	Dankmeier Mina, żona inżyniera z Malkowitz (Czechy)	„ 1	„ 6	„	„ „
56.	Rappaport Reizel Lea, żona kupca z córką z Brodów	„ 2	„ 6	„	„ 3 Koronami.
57.	Wolski Eugeniusz, r. k. Proboszcz z Zdzarzec	„ 1	„ 9	„	u Dutkiewiczowéj.
58.	Skórczewski Bolesław, Dr. Medycyny z służącym z Krakowa	„ 2	„ 9	„	pod Węg. Koroną.
59.	Majewski Karol, obywatel ziemski z Warszawy	„ 1	„ 9	„	pod Orłem Nr. 10.
60.	Gardulska Antonina, obywatelka z Radomyśla	„ 1	„ 10	„	pod Ułanem.
61.	Czyżewiczowa Krystyna, żona c. k. Nadkomisarza skarbowego z córką z Przemyśla	„ 2	„ 10	„	pod Warszawą.
62.	Hesse Eleonora, żona c. k. Zarządcy telegrafu z Przemyśla	„ 1	„ 10	„	„ „
63.	Szumska Emma, córka rewidenta rachunkowego „	„ 1	„ 10	„	„ „
64.	Lehrer Markus, nauczyciel z Nowego-Sącza	„ 1	„ 10	„	u L. Braunfelda.
65.	Leib. Braunfelda, subjekci handlowi z Bielska	„ 3	„ 10	„	„ „
66.	Nort Marya, żona kupca z Frysztaku	„ 1	„ 10	„	pod Łabędziem.
67.	Rosenberg Lima, żona kupca z Tarnopola	„ 1	„ 10	„	„ „
68.	Reinerd Rebeka, żona kupca z Rawy ruskiéj	„ 1	„ 10	„	u Braunfelda.
69.	Gelber Jente, „ „ „ „	„ 1	„ 10	„	„ „
70.	Machalska Jadwiga, żona inżyniera z Kunegundą Hoffmann i sługą z Mokrzyc	„ 3	„ 10	„	pod Zamkiem Nr. 25, 26.
71.	Kuczyńska Helena, żona inżyniera z familią z Zagórza	„ 3	„ 10	„	w Łazienkach Nr. 7.
72.	Veith Hermenegilda, wdowa po majorze z Zagórza	„ 1	„ 10	„	„ „ „
73.	Zawadzka Melania, obywatelka z służącą z Warszawy	„ 2	„ 10	„	pod Litwinką.
74.	Lerner Neche, żona kupca z Brzeżan	„ 1	„ 11	„	pod Łabędziem.
75.	Eisen Freide, „ „ z Tarnowa	„ 1	„ 11	„	„ „
76.	Schiff Scheindel, żona kupca „	„ 1	„ 11	„	„ „
77.	Gadomski Stanisław, obywatel z Warszawy	„ 1	„ 11	„	pod 3 Różami.
78.	Seifert Teofil, właściciel hotelu (p. 3 róż.) ze służbą z Krakowa	„ 8	„ 11	„	„ „ „
79.	Reliżyński Ludwik, obywatel z Sędziszowa	„ 1	„ 11	„	pod Cisem.
80.	L. Braunfelda służba z Tarnowa	„ 4	„ 11	„	„ Lwem.
81.	Pam Epreim, kupiec z Krakowa	„ 1	„ 11	„	„ Kanarkiem.

82. Pfeffer Mojżesz, kupiec z matką, córką i sługą z N. Sącza	osób	4	przybył	11	Czerwca	w budce Bablowy.
83. Tulszycki Karol, właśc. Apteki z żoną z Grybowca	„	2	„	11	„	u Nitribitta.
84. Tworowska Ludmiła, żona rządcy dóbr z synem z Sokolnika	„	2	„	11	„	u J. Kamińskiego.
85. Dr. Rakowicz Franciszek, dyrektor banku z żoną z Poznania	„	2	„	11	„	pod Białym Orłem.
86. Onitsch Walerya, obyw. z Zawodzia (pow. Tarnów)	„	1	„	11	„	„ Białą Różą.
87. Pfeffer Wolf, zegarmistrz z Bochni	„	1	„	11	„	w budce u Hoffmana.
88. Luks Sobel, czeladnik piekarski z Nowego Sącza	„	1	„	11	„	u Luxa.
89. Förster Wolf, tragarz z Białowody	„	1	„	11	„	„ „
90. Schmelz Sara, żona kupca z Oświęcima	„	1	„	11	„	pod Łabędziem.
91. Blumenkranz Leon, kupiec z Nowego-Sącza	„	1	„	12	„	w budce pod Potokami. 4.
92. Stirer Abraham, cyrulik z Radomyśla	„	1	„	12	„	u Sal. Brauna.
93. Horowitz Aron, kupiec z Preszowa (Węgry)	„	1	„	11	„	pod Pagatem.
94. Karpas Karolina, żona Nadkomisarza katastr. z siostrą Menarowską, z dzieckiem i służącą	„	4	„	11	„	„ „

Razem rodzin 65 czyli 106 osób.
Pozostało z poprzedniéj listy „ 29 „ 75 „
Od otwarcia Zakładu było razem rodzin 94 czyli 181 osób.

Krynica dnia 5 Czerwca 1877. **Z c. k. Zarządu Zdrojowego.**

W drukarni „CZASU“ w Krakowie. Nakładem c. k. Zarządu Zakładu Zdrojowego w Krynicy. Rządca drukarni *Józef Łakociński.*